

Oszályozás		Tárgy	
Hely		Helyszám	
Idő		Személy	
Szerző: (-ts)		(Hely)	
Cím: Százszentendős adatok. A földszintes városok.		(Idő)	
Forrás: Esti Hírlap		(Köt. v. füz.) (Oldal)	
Budapestre vonatkozó újságcikkek		1970. okt. 1.	

Százszentendős adatok

A földszintes főváros

Az utcákon lóvasút járt

Százéves a fővárosi statisztikai szolgálat. Pest-város tanácsának közgyűlése 1869 decemberében adott megbízást a statisztikai hivatal megszervezésére. E hivatal feladata volt a főváros társadalmi-gazdasági életének megfigyelése, a változások feltárása és rögzítése a számadatok tükrében. A százszentendős jubileum alkalmából a Központi Statisztikai Hivatal Budapest Városi Igazgatóságának munkatársai összegyűjtötték a hivatal működésének első évtizedére vonatkozó eredeti dokumentumokat, s azokat a központi városházán kiállításon és emlékülésen bemutatták.

Negyedmillió lakás

Milyen volt Budapest száz esztendővel ezelőtt? A statisztikai számadatok és magyarázataik szerint Pest, Buda és Óbuda területén 270 ezren éltek. A főváros egyesítésének idején, 1873-ban, a belvárosban volt leg­sűrűbb a népesség: ott az egy négyzetkilométerre jutó lakosok száma megközelítette a 32 ezret. A leggyé­rebben lakott vráorsrész a X. kerület volt: egy négyzetkilométerre mindössze 110 lakos jutott. (Jelenleg a főváros legsűrűbben lakott kerületében, a VII. kerületben 58 ezer ember jut egy négyzetkilométerre.)

A száz évvel ezelőtti város területének nagy része még beépítetlen volt. Az akkori városképre jellemző, hogy Budapest 9351 épületének mindössze nyolc százaléka volt két- vagy több emeletes, a földszintes házak aránya megközelítette a nyolcvan százalékot. A lakásviszonyokat tekintve: az emberek egyötöde volt albérlő és ágyrajáró. Pesten az egy szobára jutó lako-

sok száma jóval magasabb volt, mint az európai nagyvárosok többségében. A lakások túlnyomó része — 60 százaléka — egyszobás volt, sok lakásban egy szobára ötnél is több személy jutott.

Gőzösök a Dunán

A főváros bal parti része kutakból kapta a vizet, s még az 1870-es években is a vízvezetéki víz több mint 30 százaléka szüretlen volt. Pest, Buda és Óbuda egyesítése előtt Budapesten csak bér- és társasgép­kocsik közlekedtek, egy- és kétfogatúak. 1873-ban a személyforgalmat lóvasút, sikkó és a Dunán csavargőzösök bonyolították le.

Az egészségügyi viszonyokról szomorú képet adnak a statisztikai adatok. Ezer lakosra 45 halálestet jutott. Gyakoriak voltak egyes fertőző betegségek: 1874-ben például az összes halálestetnek csaknem 20 százaléka tbc következménye volt. Jelenleg a tbc-ben meghaltak aránya mindössze 2 ezrelék. 1870-ben a fővárosban mindössze 521 orvos és 249 szülésznő dolgozott, csupán két községi kórház volt, 1401 ágygal, állami közkórház pedig nem is létezett.

Sok őstermelő

A száz évvel ezelőtti főváros ipara és kereskedelme meglehetősen kezdetleges volt, a kereső népességet tekintve viszonylag sok volt az őstermelő. 1880-ban azonban már néhány világvizonylatban is jelentős gyár működött. A főváros gyáripari vállalatai közül az elsőség a Ganz-gyáré, a Schlick-féle vasöntődésé, de híres volt az Államvasúti Gépgyár is, elsősorban mezőgazdasági gépeiről.